

Bagt getiren mukam / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 25 январа, 2025

Bagt getiren mukam / hekaýa BAGT GETIREN MUKAM

Agşamky çagyrylan toýundan mazalyja ýadan giň eginli, saryýagyz, garamtyl mele saçlary gapdala daralan bagşy ýigit ejesiniň demläp beren gyzgynjak çayyny howlukman başyna çekdi. Çay şirin owazly ýigdiň bokurdagyny ýylmap geçdi.

– Eje işleriňi etmäne-de wagt tapylar, bile çaylaly. Ýogsa-da kakam atlary aýlawa goşmaga giden bolmaly, ýene-de gijä galdym – diýip, Mukam ejesiniň käsesine çay guýup uzatdy.

– Hawa, kakaňam indä geler wagtam boldy. Tapdan düşüpdür, hereketlerem biraz haýallady. Her gün toý hakda özi gürrüň açýar, özi-de goýýar.

Şol pursat saçlaryna ak giren, gözleri edil hüwüniňki ýaly tes-tegelek gözli, bürgüt burunly Orazmyrat aga gapydan girdi, Mukamy görüp ýüzi ýagtylyp gitdi.

– Oglum bilenem oturyp ertirlik edinmek bar ekeni-diýip, saçak başyndaky ýörite özi üçin niýetlenen düşekçede oturdy. Ýadan beden üçin oturmak hem kyn düşdi. Orazmyrat aga gapdalyndaky ýassyga tirseklendi.

– Ir bilen turýan oglumyz bolansoň, atlary özüm aýlawa goşup geläýýän, her gün şeýle hereketler, öwrenşibem gidipdirin – diýip, degişme äheňde Mukama ýüzlendi.

Mukam kakasynyň bolşuna nebsi agyrdy, öz bolşundan özi utandy.

– Kaka nesip bolsa saňa ýetirmerin. Atlary özüm aýlawada çykararyn, iýmlärim.

– Köp wagtdan bäri barmaňsoň atlaryň seni tanarmyka?! Meleguşyň indi özi maňa çapuwa çykaly diýip yşarat etýär. Kä wagtlara ýaşlygymy ýatlap munesimem gelýär emma garran aýaklar diýen edenok.

Ataly ogluň gürrüňlerini gapyň kakan myhman bozdy. Mukam gapa yöneldi. Gapyda geýnülü görmegöý ýaş ýigit durdy.

– Salawmaleýkim bagşy aga! – diýip, myhman iki elini Mukama tarap uzatdy.

– Waleýkimessalam, geliň öýe geçiň-diýip, ýigdiň ellerini berk gysdy-da hödür etdi.

– Ýok sagboluň, öýe geçip durmaýyn, men bir haýyslyja geldim...

– Diňleýän elimden gelenini gaýgyrmaryn.

– Men goňşy obadan. Indiki hepdede uludan toý tutýas,siziň hem owazlaryňyzyň biziň toýumyzda ýaňlanmagyny isleýäris. Daş ýoly ýakyn edip geldim,çakylygymyzy kabul edersiňizmi...?!

– Hawa, elbetde, nesip bolsa bararyn. Toýlaryňyzam gutly bolsun.

– Sagboluň, siz-ä begendirdiňiz – diýip, myhman ýylgyrды-da ýene bir sapar bagşynyň elini gysdy.

Mukam myhmany ugradanyndan soň,daşarda goýlan oturgyçda oturyp gözel tebigat synlady. Gök dury asman,baglardaky ýaşajyk ýaşyl ýapraklar, mylaýymjak şemala başyny yraýan al-ýaşyl bolup oturan güller, ýigdiň kalbynda täze bir ajaýyp sazyň döremegine sebäp boldy. Mukam öz otagyna geçip täze sazyň üstünde işlemäne durdy.

Günler maý bermän tiz geçýärdi. Bir gün öýde bolsa iki gün toýdady.Ine-de goňşy obadan gelen ýigdiň çagyran toý günü ýetip geldi.Mukam□ dosty Myratdurdy bilen ýola düşdüler.Myratdurdy hem belli sazandalaryň biridi. Toýa gelen bagşydyr sazandalary gadyr bilen garşy alyp,törden orun berdiler. Toý naharyndan uzatdylar. Soňra Mukam dutaryny alyp kirişlerine ýuwaşlyk bilen kakyp başlady. Hemmeleriň gulagyna ilen şirin owaz toýuň ses üýn alyşdyрмаýan goh-galmagalyny aradan aýyrды. Bagşynyň daşynda adamlar tegelenşip oturdular. Ýer tapmadyklar bolsa dik durup diňlemänede kaýyldylar. Mukamyň çalyan sazy edil jadyly ýaly hemme adamlary meýmiretdi.

Has aýratyn hem arkasyny tama ýaplap oturan akýagyz,şar gara saçlaryny boýnuna oran gyza täsirini ýetirdi. Zöhräniň endamy tikenekledi, tutuş durky bilen gulaga öwrülip sazy diňläp doýmady□ «Men henize çenli munuň ýaly şirin owaz eşitmändigim. Megerem Mukam bagşy diýänleri bolsa gerek,yakyndan diňlesem diýip arzuw ederdim,arzuwumada ýetdim ýöne görmek ýok ekeni» diýip, başyny aşak sallap içini gepletди.Dutaryny gyrada goýanyndan soň bolsa,hemmeler bagşynyň öwgüsini ýetirdiler.

Birnäçe aýdymlaryndan soň bagşa dynç bermek isläp, märekäniň arasyndan biri»- Hany indi Zöhre bagşymyza gezek bereliň, çal-çal ýenede çal, diňläp diňläp doýamok»-diýen batly ses eşidildi. Hemmeler hem goldady. Zöhre utanyp garşylyk bildirse-de, adamlaryň sözleri Aý ýaly bolup oturan gyzy yrdy. Zöhre elleri bilen gapdalyndaky dutary sermedi. Gözleri görmeýän gyzyň dadyna Jahan ýetişdi. Dutaryny eline gysdyrdy. Zöhre uludan demini aldy-da sülük deýin barmaklary bilen dutaryň taryna emay bilen kakmana başlady. Mähriban enesi üçin döreden sazyny çaldy, mylaýym sesi bilen aýdym aýtdy. Ynjan gyz bilen dutary hem bile aglady. Esli wagt dymşlyk gurşap aldy. Ýaşaran gözlerini süpürenler hem boldy. Märekäniň içinde daýawlugy bilen saýlanyp duran etli-ganly, dolmuş ýüzli, donuny egnine atynyp oturan ýaşuly gurçaw ak sakalyny sypalap «Tüweleme, tüweleme, Durdynyň guwanyp görmeli günleridä. Heý dünýe, dünýe-diýip, gara telpekli kellesini iki ýana ýaýkady. Zöhre gyzyň owazyna maýyl bolup, täsirinden esli wagt çykyp bilmedik Mukam dostunyň böwrüne dürtdi:

– Biz bagşy diýip geldik, asyl bagşy bärde ekenä.

Şagalaňda tans sazlary ýaňlandy, hemmeler tansa çykdy. Juwan oğlanlar, gyzlar tans oýnadylar, ýaşym gidişdi diýip hem gartaşanlar seredip durmadylar, toýuň şowhunyny hasda artdyrdylar.

Şol pursat Zöhräniň başyndan geçiren duýgusy diýip aýdar ýaly bolmady öz özüne käýedi «Şu bolşum bilen toýa gaýtmam nämä gerek?! Oturuber-dä öňküleriň ýaly gamly ýüregiňi diňläp»näme etjegini bilmedi. Gözleriniň görmeýänliginden kemsindi. Ýene-de jorasy Jahan:

– Öýe gaýdaýaly meniň hem keýpim ýok-diýip, hemmeler şatlykly oturka, gamgyn gyzyň gollaryndan tutup toýdan çykyp gaýtdylar. Mukam gyzlaryň yzyndan esli wagt seredip durdy. Gözýetimden ýitenlerinden soň özüne geldi. Toýa gelen myhmanlaryň hemmesi şadyýan tans oýnadylar emma Mukamy üýtgeşik nätanyş bir duýgy gurşap aldy. Gulagyna gyzyň ussatlyk bilen çalan sazy ýaňlandy durdy. Bu aýdym bilen eýesi hem Mukamyň ýüregine giripdi. Toý sowuldy, myhmanlar öýli-öýlerine dagap başlanlarynda toý eýeleri bagşylara ýenede hödür kerem etdiler. Bagşy ýigitler

ýüz öwürip bilmediler,çaý başynda gürrüňleri hem gyzyşdy. Ýigrimi ýaşlaryndaky oglanyň beren soragy Mukamyň gulagyna hem ilmändi, ol bu wagt gözlerini bir nokada dikip ýene-de bagşy gyzyň duýgularynda azaşdy. «Şu ýaşyma çenli, ençeme zenanlaryň çalan sazларыny diňlesem hem, munuň ýaly mylaýymlyga gabat gelmändim. Gyzyň durmuşy agyr bolana çemeli, sazy hakyky ýanan ýürekden çykana meňzeýär». Birden hem haçan jogap bererkä diýp garaşyp oturan Myratdurdy Mukamyň böwrüne dürttdi. Mukam tisginip,öz bolşundan utandy, ardynjyrady. Ýigidiň dadyna dosty ýetişdi:

– Hany indi rugsat berseňiz bizem turalyň, geçmeli ýollarymyz hem eslije bar.

Mukam bu ýagdaýdan alyp çykanyna begendi, ýöne Zöhre barada nähili gelşiksiz bolsada birzatlary sorasy geldi. Gitmeli wagtlary bolandygy sebäpli diňe dymyp oňalmak galdy.

Bagşylara sylag serpaý ýapyp gadyr bilen ygratdylar. Ýola düşen batларыna Zöhre hakynda soramandygyna içiýanan Mukam «Olardan-a gep alyp bilmedim, gel şu Myratdurdydan bir sorayyn. Bilmeýän zady ýok boýuna görä aýlam berlipdir.»

– Myratdurdy Uzyn, ýadadyňmy sesiň çykanokla – diýip, ýaňsylaýjy äheňde sorady. Myratdurdynyň boýy uzyn bolandygy sebäpli obadaşlary oňa «Uzyn» adyny beripdiler.

-Seniň agzyňdan hem «Uzyn» adymy eşitmek bar ekeni. Asyl sesi çykmaýana sen bolmaly doňan daş ýaly.

Mukam dostunyň egnine kakdy-da:

– Agşamky toýdaky saýran bilbil barada heý-de bir zat bilýäňmi?! – diýip, ýüzüne çişnerilip seretdi.

– Zöhre barada sorayaňmy. Sen näme onuň kimiňdigiňi bileňokmy?- Myratdurdy geň galyjylyk bilen sorady.

– Bilsem senden soramazdym, giňişliräk aýtsana-diýip, dostunyň indiki diýjeklere garaşdy.

-Durdy mugallym diýip bar-da, sazçylyk mekdepde işläpdi.Bir iki ýyllykda bile söhbetdeşem bolupdyk. Pahyr bolanam gulagyma ildi, ömri gysga ekeni gowy adamdy.

– Onsoň...?!

– Näme onsoň? Boldy, bar bilýänlerim şu. Sen näme beýle içgin sorayaň?!

– Ýöne-diýip, Mukam syr bermezlige çalyşdy.

– Seniň şol «Ýöne» diýen sözüň aňyrsynda ullakan bir zat ýatyrda, men seni bu gün tanamog-a.

Myratdurdy gülümsiräp Mukamyň ýüzüne köpmanyly seretdi.

– Haý Uzyn diýsänim aňdyň-ow. Mukam ýylgyrdy.

– Ýöne meni has-da gyzyklandyrýan ýeri, bagşy gyzyň gözleriniň görmeýänligi.

– Zöhräniň ejesi bilen kakasy ýarym ýyl mundan ozal ulag heläkçiligin sezewar boldular. Gyzyň aglap-aglap gözleri gurap gapylan. Dertlerini dökmäne adamsam ýok, bir erkek dogany bar. Näme erkek dogan edil aýal doganyň ýaly bolanokda, özi giňlik bersin-dä hernä.

Mukam bu sözleriň täsirinden çykyp bilmän, esli wagt doňup durdy, aňynda bolsa ýene-de Zöhreli pikirler at salýardy.

Bu wagt Zöhre öňküleri ýaly böwrüni diňläp oturdy. Gyzy halys ýadadan garaňky duýgular, umytsyz, arzuwsyz geljegi depesinden basdy. Bu göwünçökgünliligiň aşagyndan çykmak üçin aşhanada nahar şor bilen başagaý bolup ýören gelnejesiniň ýanyna ýöneldi.

– Zöhrejan serasap bol, gerekli zadyň barmy – diýip, Oguldursun gelnejesi stoluň gyrasyndaky oturguçy çaltlyk bilen süýşürdi-de Zöhräniň gollaryndan tutup oturdy.

– Arma-da gelneje, gerek zadym-a ýok, kömegim degsin diýip geldim. Boş oturmakdanam irdim.

Edil ýaňy çäýlap giden dogany Gurbangeldiň çäýnek käsesini alyp ýuwmaga hyýallandy. Gapdalynda duran stoluň üstüni sermedi. Ahyrsoňy eline käse ildi. Ýuwaşlyk bilen alyp ýuwmak üçin ýöneldi. Birdenkä gum-guhluk öýüň içi ala-şakyrdy boldy, gyzyň elindäki käseleriň bary ýere gaçyp çym pytrak boldy. Zöhre ilki nämäniň näme bolanyna düşünip bilmedi. Gapdalyndaky gelnejesiniň döwülen käseleri görüp gözi çykaýjak boldy.

– Aýtdym-a otur diýip, oturmaýmal-a, bilýän-ä zat oňarmajagyňy. Ah.. nebir gymmat käselerim-gaharyna agzyndan çykmadyk söz galmady. Ýene-de hüňürdäp döwülen käsäniň gyçaklary aýyrmana durdy.

– Aýagyňy kesdirmejek bolsaň öz otagyňa geçäý-diýip, göwnüne degmezlik üçin mylaýym äheňde aýtdy, ýöne kürşeren ýüzde mähir

mylaýymlygyň hiç bir nyşany ýokdy.

Şol pursat gapydan goňşulary Altyn gelneje girdi. Bolan wakadan habarsyz Altyn gelen badyna hemişekileri ýaly gaty sesi bilen saglyk amanlyk soraşdy. Öňki çöken göwnüniň üstüne ýene-de gussa goşuldy. Gyz Altyn gelnejä çala başyny atyp öz otagyna geçdi. Bu ahwaly geňlän Altyn Zöhre indä gidäýendir-dä diýip, elini agzynyň ýanyna ýetirip Oguldursuna ýüzlendi:

-A gyz, baldyzyňa näme boldy, eýgilikmi?!

-Waý Altynjan senbir sorama maňa kömek etjekmişin gaýta işimiň üstüne iş.

-Birazyrak çyda, kişi maşgala bolmal-a.

-Näbileýin-dä, kim gelin edinsin gözi gapylany. Öňler birini ugratsak beýleki sawçy gelyärdi, indä seýrekledi...hawa dogramda. Gelinler öz aralarynda obanyň bir çetinden başlap o çetindäki adamlaryň gürrüňlerini etdiler. Bular üçin uzak gürrüň her günki bolýan adaty zatdy.

Zöhre jigsiniň gelendigini aňdy.

-Ahmetjan, Ahmetjan gel hany bärlik.

Gara gözleri balkyldapjyk duran, tegelejik akja ýüzli Ahmetjik Zöhräniň sesini eşiden badyna ylgap geldi. Zöhre jigsiniň kellesinden sypalap:

-Jigimjan meni şol kanalyň gyrasyna äkidäý-dä.

Zöhre edil çaga ýaly ynjady.

Ahmetdik «Bolýar» diýip doganynyň elinden tutup ýuwaşlyk bilen ýöräp başlady.

Kanal Zöhreleriň öýünden gatybir uzakda dälde, sähel yöreseň şol. Suwuň beýikden pese akýan ýerinde enaýy şyldyraýan sesi elmydama gamly gyzyň gussalaryny ýeňletmäne biraz kömek berýärdi. Köplenç Zöhre jorasy Jahan bilen bile oturardylar. Kanalyň gyrasyna gelenlerinde gyz ellerini suwa batyryp ýuwaşlyk bilen eýläk-beýläk gaýmalatdy. Çagalyk döwrüni ýatlady:

Durdy aga ýygan gamyşlaryndan uly ýapragyny alyp Zöhre üçin gämijik ýasap bererdi. Şatlanyp bökjekleýän gyz bolsa kakasynyň ýasap beren gämijiklerini suwuň yüzüne göýberip, ýüzüp baryşlaryna dykkat bilen serederdi. Her dürli reňkdäki gülden-güle gonup ýören kebelekleriň yzyndan jykyr-

jykyr edip begenip ylgardy. Gapdalyndan guwanyp duran mähriban ejesiniň nurana keşbi göz öňünde janlandy. Gulagyna «Zöhrejan»diýip ýüzlenýän sözi ýaňlady.

Indi ol günleriň hiç haçan gaýdyp gelmejegini bildi. Içi ýangyjyna akyp duran suwa elini urup, batly uzaga itekläp zyňdy. Gyz hamsykdy.

Günler yzly yzyna aýlandy. Säher bilen atlary aýlaw goşan ýigit, bedeni günň çoguna ýaldyrap duran, ýalňy mylaýym şemala galgap öwşün atýan, gulaklary keýerip duran Meleguşy bilen aýlanmagy makul bildi. Berdaş bedenli, gapak deýin döşli, giň eginli ýigit atyny eýerledi. Soňra uzyn aýaklaryny üzeňňä basyp atyna atlandy. Ençe wagtdan bári çapmandygy sebäpli Meleguş begenip kellesini ýokaryp tutup kişñedi, inçe aýaklaryny gezekli gezegine ýerini çalşyp owadan edip ýöredi. Mukam edil daga münen ýaly boldy, ýaldyrap duran atyň boýnuny sypalady.

-Meleguşym, meniň Meleguşym ýör uçaly...diýip, atyň jylawuny göýberdi.

At Mukamyň diýeni ýaly hem etdi, göýä ýyldyrym deýin sähel wagtda gözden gaýyp boldular. Mukam üçin Meleguş çapyp dälde edil guş ýaly uçup barýardy. Esli wagt çapanyndan soň atyna dynç bermek üçin jylawundan tutup gapdaly bilen ýöremäni dowam etdi.

Jahan□ jorasy Zöhräniň ýanyna habarlyja gelipdi.

– Zöhre daşarynyň howasy şeýle gowy, isleseň kanala gideli..?!

– Jahan maňa senden ýakyn adam ýok, edil uýam yaly görýän. Sergin howany, suwuň şildiräp akýşyny küýseýänimi nädip bildiň!

Jahan ýylgyrды. Gyzlar gol tutuşup kanala geldiler.

– Zöhre saňa bir täzeligim bar.

– Aýt Jahan, nähili täzelik eşideli.

– Obamyzdaky Nepes bar-a...

– Nepes... Hawa.

– Ana şol sana ullağan salam ýollady. Okuwyny tamamlap gelipdir. Indem şäherimizde lukman bolup işe durmanyň ugrunda. Sen barada kän zat sorady...

– Salam iberen getiren sag bolsun. Tüweleme. Jahan geçen geçdi...-diýip, Zöhre uludan demini aldy.

– Saña-da bir zat aýtsaň dünýäň soňy gelene döndürýäň. Içinde umudam saklarlar! Terk et köne akmak pikirleriňi! Şat bagtly günlerem bar ýadyňdan çykarma!

– Düşünýän Jahan. Ýöne...

– Näme ýöne? Näme ýöne..? Ýenede şol diýjek sözleriňdir bilýän. Gözleriňi açmana wagt boldy. Gözleriňi açjak adamam geldi.

Şol pursat Nepes gyzlaryň ýanynda peýda boldy.

Nepes salyhatly, şadyýan, işjeň ýigitdi, elmydama Nepesiň bolan ýerinde ýüzüň gülmän durmazdy. Diýjek sözleri agzyna gelip duran ýigitlerdendi.

– Gyzlar salam. Sag-gurgunmysyňyz keýijekler?!- diýip, öňki heňi bilen degişip ýüzlendi.

-Gurgun, gurgun. Bir mydar yrgyldap ýörs, ýaşymyzam gartaşypdyr, öňki juwanlygymyzam ýok- diýip, Jahan Nepesiň özünden hem beter boldy.

Nepes ýylgyrdy-da:

– Haý, Jahan mama şol öňki bolşuň ekeni. Zöhre gyz senden ses çykmadyly, hany öňki saýramaň, Ýa Nepes gitdi diýip saýramaňam bes edäýdiňmi..?!

– Nepes bizem gurgun!

Gyz ýüzüni ýere sallady.

Ogлан hemme zatdan habarlydy. Gyzyň derdini gozgamazlyga çalyşdy.

– Hany onda gowy bolsaňyz gowy bir zadyň maslahatyny edeliň!

Gyzlar geň galdy. Nepesiň indiki aýtjak sözlerine garaşdy.

– Zöhre men seniň bilen gürründeş bolmakçy, ýöne meniň teklibime hökman razy bolaýmaly sen!

Jahan turmakçy boldy.

– Men gaýdaýyn...

– Oturmaly ýeriňde turjak bolmasana gyz!

– Ýok gitme, senem bilmeli!- Nepesiň jogaby pert boldy.

Şondan soň gyzlar ýigidiň diýjeklerine üns bilen gulak asdylar.

– Men sag-aman sizi bir pursat hem ýadymdan çykarman okuwumy tamamladym. Nesibämde şäherde işlemek bar ekeni, işime-de başladym. Öňki maksatlaryma yhlasymy gaýgyrman ýetdim. Indiki

maksadym...Indiki maksadym saýraýan Zöhre gyzyň gözünü bejermek. Zöhre bu sözleri eşidende endamy tikenekläp gitdi.Bir ýandan begendi. Ýöne umydy azdy.Sebäbi geçen saparky görkezen lukmanyndan gowy söz aýtmady.

– Tama-da şeýledir Nepes senden! A sen öňler lukman boljak diýipdiň,ýöne başga ugrundan diýmänmidiň?!-diýip, Jahan ýigidiň ýüzüne soragly seretdi.

-Hawa Jahan ugrum başgady,emma ýagşylar üçin üýtgetmek isledim.

Nepes Zöhräniň nar ýaly gyzaran ýüzüne ýylgyryp seretdi.

-Tüweleme Nepes diplomyň gutly bolsun,işleriň şowly,geljegiň ýagty bolsun.

-Sagbol Zöhre,geljegimizi ýagtyltjaklar üçin janymyzy gaýgyrmarys!

Gyzlar Nepesiň hyýalynyň nämedigini,kimdedigini öňem-ä bilýärdiler indi has gowy göz ýetirdiler.

-Zöhre men gyzyklanyp ençeme kitaplaryň gatyny şakyrdatdym.Seniň gözüňi bejermek üçin ilki hassahanada barlajak,soňra soňa görä-de aporasiýa...

Gyz ýaýdanjyrady.Nepesiň aýtýan sözlerine şu wagt gözleri açylana döndi,dogrusy begenmänem durmady.Elbetde ýagty jahany görmek islemersiňmi?!

-Agam...

-Agañ bilen özüm gürleşerin,sen arkaýyn bol.Hem-de öňküleriň ýaly şadyýan.Hemme zat gowy bolar.

-Haçan?-diýip, Jahan oturan ýerinden zöwwe galdy.

-Men hemme wagt taýýar.Ilki Gurbangeldi aga aýdaýyn,soňra görebereris.

-Sagbol,menem begendim Nepes.Netijäniň gowy bolmagyna garaşýaryn-diýdi-de,gapdalynda oturan jorasy Zöhräniň ellerini berk gysdy.

Mukam bagşy gyzyň obasyna ýakynlaşandygyny bildi.Bagy bossanlyga bürenip oturan,ir-iýmişlere,bakja ekinlere baý,mele toprakly,ýagşy,myhamsöýer ilatly obada bir kanalyň geçýändigini ýadyna düşüp atyny suwa ýakmak üçin kanally demirgazyk tarapa öwürüldi.Az salymdan bagşy ýigidiň gözüne dury suwly,şaldyrap akýan kanal ildi.Ýigidiň gözüne diňe bir kanal dälde,gyrasynda

suwa seredip gürleşip oturanlary gördi. Olar üç sanydy. Mukam gyzlary tanady. Zöhräni görenine begendi emma gapdalyndaky oglan ýigidi gyzyklandyrdy. Ol ellerini galgadyp gyzlara nämedir bir zat düşündirýärdi, gülküli söz aýtýan bolmaga çemeli, nurana ýüzli gyzlar ýylgyrýardylar. Kanalyň gyrasynda oturanlar turmak bilen boldular, wagt hem birçene baryp, Gün sallanyp ugrapdy.

Mukam her gün aty bilen gezelenje çykdy, şol kanaldan suwa ýakdy. Zöhre özüni binjalyk etýän pikirlerden daşlaşmak üçin kanalyň bolýunda esli wagt böwrüni diňläp oturardy. İşlerinde sypynan wagty Jahan Zöhräni ýeke goýmazdy. Mukam her gün gyzyň ýanyna baryp gürründeş bolmak isledi, ýöne nämedir bir zat onuň aýaklaryny baglady. »-Ine bardymamda, näme diýeýin?! Agzyna suw alan ýaly, gaýtam gülki bolup durarynla. Aý gowsy diýjek zatlarymy ýat tutup ertir aýdaýaýynla. Her gün diýen ýaly gelýär-ä»-diýip, Mukam ertiriň gelerine garaşdy. Gyzgyn nurly şöhlesi bilen ertirem geldi, ýigit gyzyň ýanyna barmaga hyýallandy, ýene-de çekindi. Soňa goýdy.

Nepes Zöhräniň dogany Gurbangeldi bilen gürleşdi. Daýawlygyndan ýaňa göwresi gaýşyp, iki elini guşuň döwlen ganaty ýaly arkasyna tutup duran, yzyn boýludan, saryýagyz, agras Gurbangeldi Nepesiň sözlerini makullady. Başyny atyp ýigidiň arkasyna ullakan penjesi bilen kakdy. Onuň sesi «gürp, gürp» bolup eşidildi. Her sapar kakanda çepiksije Nepesiň göwresi öňe, yza gidip geldi.

Mukam ahyrsoňy ýüregini bire baglap gyzyň oturan tarapyna yöneldi. Haçanda golaýlanda otlaryň şykyrdysyny eşiden Zöhre tisgindi, bir adamyň bardygyny bildi. »Kim»-diýip, soranynda gorkan gyzyň sesi sandyrally çykdy. Mukam:

-Men, men.

Gyz tanyş sesdigini aňdy, şondada atiýaçlygy elden bärmän...

-Kim bolarsyňyz siz?!

-Salam men Mukam. Has dogrusy Mukam bagşy. Geçip baryardymda biraz aýak çekmek isledim.

Gyz ynjalady, gorkan süňňi gowşady.

-Mukam bagşy diýseňizläň. Adyna eýe bolan tüweleme.

-Ýokla beter öwmek gerekdäl, siziň sesiňiz hem meniňkiden beýik

bolmasa pesä däl eken.

Mukam gyz bilen gürründeş bolup başlanyna begendi. Saglyk amanlyk soraşdylar. Gyz adamlaryň görmeginden heder edip tiz turmak bilen boldy. Derek ýaly boýly, dyzlarynyň ýanyna ýetip duran şar gara, berk edip örülen alajaly saçlary şemalyň ugruna galgady. Gyz saçlaryny emäý bilen boýnuna orady. Ýigit bu gözel pursada göwni joşup täze saz döredesi geldi.

-Ýene görşeris diýip, Mukam hoşlaşdy. Öýüne tarap atyny çapyp barýarka, ýüzünde mylaýym ýylgyrys birden peýda boldy we ep-esli wagt aýrylmady. Elbetde bu aşyk bolan ýigidiň ýylgyrmasydy.

Mukam günde diýen ýaly Zöhre bilen kanalda gürründeş boldy. Gyz hem indi öwrenişipdi, toýa giden günlerini içgysgynç geçirerdi. Atyny ýerine salyp, ýadawlugy gaýdyp, ýalpyldap duran bedeninden gyzgyny çykanyndan soň iýmledi. Gapyalarynda gireninde bolsa bir az ýokaryp aýaklaryny galdyryp böküp girdi. Öz bolşuna özi utanyp, »Hiç kim gören däldir-dä herna«-diýip, daş töweregine göz aýlady.

Gara başyna gaý bolup ýören Dürli gelneje geňirgenip:

-Oglum, gele gelmäne güpürdiň näme?!

-Armada ejemjan. Aý menden güpürdemäni geňleme gowusy. Özüňe kömekçi gözlemäniň ugruna çykaý indi.

Mukam pikirlenmän, gönülöp aýdan sözlerine ökündi. Gözlerini pugta ýumup, sag eli bilen ýüzüne sarpyldatdy.

Oglunyň bu sözlerine gulagy galan Dürli gelneje bar işlerini bir gyra süýşürdi-de:

-Haý, haý bir zatlar diýjek bolýaňmy sen, aýt hany-diýip, Mukamyň ýüzüne çişnerilip, soragly seretdi. Mukam özüni dürsedi.

-Eje intäk irräk, goýaly-la şu gürrüňi.

-Goýar ýaly men başladymmy? Özüň aýtdyň menem soradym. Ýa-da gyzgynyň zadyňa ýokdurda. Dürli gelneje gaharjaň bolsada, ile ýamanlygy ýokdy. Topulan zadyny, üzüp alýan diýenlerindendi. Oglunyň şu pursat zat aýtmajagyny bildi-de çintgäp durmady, »Özi seslener«diýip, goýdy.

Nepes Zöhräni hassahana alyp gitmek üçin ir bilen, ter açylyp oturan, giň, arassa howluda peýda boldy. Gyza garaşyp duranynda kellesini ýokaryk edip howlyny gözden geçirdi. »Durdy aga bilen

Mayagözel gelneje ömürleri gysga eken,zähmet çekip hözürlerini görmän gitdiler.Galanlaryna saglyk bolsunda hernä»diýip,içini gepledip uludan demini aldy.Ine-de gapydan Zöhre çykdy.Nepes gyza seredip gözlerini aýyryp bilmedi.Tarypyna sözler ejizlik etýän gyz ulagyň deňine ýatende .Oguldursun gelneje ardynjyrady.Oglan özüne geldi-de:

-Hä geläýdiňizmi,diýip ýagdaýyny bildirmezlige çalyşdy.Ulaga mündiler.Nepes yzky aýnasyndan gyza tarap ýöne seredesi geldi durdy.Emma nazarlary Oguldursun gelnejäniňki bilen çaknyşanyndan soň ýoly bilen boldy.

Nepes gyzyň gözünü eslije wagt howlukman barlagdan geçireninden soň, netijesiniň gysga wagtda taýyn boljagyny aýtdy.

Bu gün Mukam dutaryny alyp atyna atlandy. Kenara barsa Zöhre otur eken. Saglyk amanlyk soraşanlaryndan soň täze döreden sazyny çalyp berjekdigini aýtdy. Gyz:

– Adamlar eşiderler. «Mukam Zöhrä saz çalyp berýär» diýmezlermi?!

– Diýse diýibersinler-diýip, sazyny çalmaga başlady.

Bu saz gyzyň kalbyny gozgalaňa saldy,dünýäni unudyp,ajaýyp saza meýmiredi. Dutaryň perdelerinden çykýan owazyň nämaniň beýanyyny etýändigini göz önünde jaýlandy.Ýigidin sazynyň üsti bilen diýjeklerini aňdy. Haçanda saz tamamlananda Mukam:

-Ýaradymy?-diýip, Zöhrä ýüzlendi.

-Elbetde, bir gözel gyzyň waspyny ussatlyk bilen beýan edipsiň. Megerem ol gyz örän bagtlydyr.

-Bagtlymy däldegini ol gyzyň öz agzyndan eşdeli.Bu sazy ýörite seniň hem-depäk kalbyň üçin döredim!

Gyz näme diýjegini bilmedi.

– Geňleme Zöhre! Men indi aýtmasam bolmaz,özüme karar tapamok. Ýigit kalbyndaky duýgularyny,söýgisini gyza beýan etdi. Utanjyndan ýaña gyzaran,tolgunup oturan gyzyň berjek jogabyna garaşdy. Birdenkä Mukamyň gözleri haýdaşlap gelýän bir gyza düşdi. Men gideýin,ýene gelerin,-diýip,oglan şol bada ökjäni götermek bilen boldy. Ep-eslije ara açanyndan soň bolsa «Gaçyp gaýtmam näme diýsene,oturyberdä.Iň soňunda tanap gatnaşmaly adamlaryma.Aý bolýada nähili jogap berjegini bilmän,öz özüme

göwünligem beren bolýan. Ýagşy umutda bolaýyn» – diýip, atyna atlanyp ýola düşdi. Zöhräniň ýanyna gelende Jahan:

– A gyz,ýaňky ylgap giden kim?! Doly görüp ýetişmesemem gaty tanyş ýüzdi.

Zöhre jorasyna hiç zady gizlemän, hemme zady bolşy ýaly aýdyp berdi.

– Bagt guşy egniňe gonupdyr.Ürküzäýme!

-Jahan, men bir ýagty dünýäni görmekden galan gyz,ol bolsa ady ile dolan bagşy ýigit. Bagtyny başga gyzdan gözlesin gowusy-diýip, ýüzüni ýere sallady.

Çaý başymda Dürli gelneje ogluna ýüzlendi.

-Oglum indi seniň hem aýagyňy duşaysak...?!

Mukam elini kellesiniň ýeňsesine ýetirip biraz salymlyk sypalap durdy-da «Aýdaýyn-la,»Tamdyra gyzanda ýap» diýipdirlerä»-diýip, içini geplettdi.

-Bolýar eje,toýlamakçy bolsaňyz barmaly gapyňyzy aýdaýyn...

Dürli gelneje oglunuň agzyna öweldi.

– Aýtsam Durdy mugallymlar...

– Durdy, Durdy...?! Maşgalasam Maýagözel gaýmaçymy?!

-Hawa.

-Pahyrlary gara ýer özüne rowa gördi,neresseler gowy adamdy.

Dur-la... Onuň gyzy Zöhre görmekden galmadymy näme.?!

-Hawa galdy.Bolanda näme?-diýip,Mukam hiç zat bolmadyk ýaly çäýly käsesinden owurtlady.

Ör gökden gelen gelneje ýakasyny tutup:

-Toba, toba. Boý ýigit ýekeje daýanç ogluma gel gel indi□

Zöhräni alyp bermelimi. Näme şondan başga gyz gyryldymy?!

-Hawa eje,meniň üçin gyryldy.

-Haý peläket, beýle bolar diýip, ýatsam-tursam aňymada gelmändir.Kakaňa bir aýdaýyn!

– Aýt eje, kakamam bilip begener.

– Begenermi..? Başga zat edermi..? Görüberers ony!

Mukam ýerinden turup gidende,ejesi oglunyň yzyndan garap galdy. Kellesinde bolsa täze gelinligi baradaky pikirlar at salýardy.

Mukamyn aýdanlaryny gijä goýman Orazdurdy aga ýetirdi. Orazdurdy aga ýerlikli ýerledendigini gowy bilýärdi. Garşy

çykmary gaytam begendi.Dürli gelnejä toýuň ugruna çykmarydygyny aýtdy.

Öňkülerinden has ir oýanan Zöhre wagtyndan öň hassahana gitmäne howlukdy. Bu gün Nepes gyzyň gözünü aporasiýa etmelidi.Nepes köp garaşdyrman ulagyny Zöhreleriň howlusuna sowdy. Haýal etmän, hassahana gitmek bilen boldular. Operasiýa girmezinden öň Nepes Zöhrä:

-Bilbiljik özüňi duýuşuň gowumy?!

-Hawa bir azyrak gorkym bar diýmesem...

-Men bar ýerimde hiç zatdan gorkma diýip, Nepes Zöhräni operasiýa edilýän otaga alyp girdi.

Lukmanlar yhlas hemde umytly hereket etdiler. Bir näçe sagatlardan soň tamamladylar. Gözleri ak mata bilen saralan gyzyň ýüzünde begenç ýylgyryşlary bardy.Nepes gyzy daşaryk alyp gitmek isledi. Gözlerini açanda günün çoguny,adamlary, gözəl tebigaty görkezmekçi boldy. Şeýle hem etdi. Saýa salyp oturan bagyň kölegesine alyp çykdy.Öňünden bogup taýýarlap goýan ter gyrmyzy çemenini hem gyzyň gujagynda goýdy.

-Zöhre taýynmy?!

Gyz başyny atyp sabyrlylyk bilen garaşdy.Nepes tolgunjyrap oturan gyzyň gözlerindäki daňyny emäý bilen aýyrdy.

Zöhre gözlerini açdy.Günüň ýiti şöhlesi,ajaýyp dünýä,gözəl tebigat,mähriban salyhatly adamlar,şadyýanja oýnaýan çagalar,owadan çüwdürimler gyzyň göwnünü heýjana getirdi.Ganaty ýokdy,bolmas-a şatlygyndan ýaña guş deýin uşjakdy.Gujagyndaky gülleri eline alyp hoşamaý ysyny içine sordy,bagryna basdy. Nepese ýüzlendi.

– Men sana minnetdarlygymy söz bilenem aýdyp bilemok..gyz sözlerini soňlamanka.

– Minnetdarlyk hökman däl,janyň sag bolsa maňa ýeterlik-diýip, Nesep Zöhräniň begenjine özi iki esse begendi.

Bu habary eşidenler örän şatlandylar.Açyk göwünli gyzy obada hemmeler gowy görýärdiler.Zöhre begenjini Mukam bilen paýlaşmaga kanala tarap yöredi.Bu wagt gyz ýöräp dälde edil uçup barýardy.Nurana asmandan,bägülleriň atyr ysyndan, guşlaryň saýraýşyndan beýhuş bolup barýan gyzyň eller ýoluň iki gyrasyndaky gülleriň başyny sypap geçdi.Zöhre uludan

demini alyp kükregini ýagty geljeginiň howasyndan doldurdy. Bu wagtky gyzyň başyndan geçirýän duýgularyny söz bilen aýdar ýaly däldi. Baranda Mukam gyzyň gelerini dutary bilen garaşyp oturan eken. Sallanyp gelýän nur ýüzli gyzy görende gözlerine ynanmady. «Görýär» diýip pyşyrdady. Zöhre bolan zatlaryň bir pursadyny hem sypdyrman baryny gürrüň berdi.

Mukam ýene ýürek joşgunyny, söýgüsini ajap owaz bilen beýan etdi. Ýigidi ýene-de bir zat begendirdi. Ol hem gyzdan hoş söz almagydy. Ýigit bir uçup bilmän, ejesini sawçylyga ýollady. Razylyk berildi. Uly şowhun bilen toý şaýyny tutmana başladylar. Bu zatlardan habarsyz Nepes Jahan bilen gabatlaşdy. Gyz Nepese ýakynda Zöhräniň toýy bolýandygyny aýtdy.

Ýigit muňa ynanasy gelmän Zöhreleriň öýlerine tarap yöneldi. Barsa gara başyna gaý bolup howluda işläp ýör. Nepes gele-gelmäne:

– Sen bagtlymy?-diýip, sorady. Saglyk amanlyk soraşmak barada pikir hem etmändi.

Gyz dilleri bilen»Hawwa»diýmesem hem gözleri aydyp durdy. Nepes:

– Toýyň gutly bolsun, bagtly bol- diýip, yzyna hem bakman çykyp gaýtdy. Soň soňlaram gyzyn öýüniň töwereginde hem görünmedi.

Toý günü ýetip geldi. Mukam «Bagt getiren owazym»- diýip, gelnaljy ulaga aýagyny atdy. Birkemsiz edip bezelen Meleguş bolsa gelinalyjy ulaglaryň başyny çekip Zöhreleriň howlusuna girdi.

Ogulhally MUHAMMEDOWA. Hekaýalar